

CYFRYZACJA GOSPODARKI PO PANDEMII

GŁÓWNE WYZWANIA DLA POLSKI I UE

Parlament Europejski
Biuro Informacyjne
w Polsce

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

RELACJE

5/2020

www.csm.org.pl

W debacie okrągłego stołu, zorganizowanej on-line 19 maja 2020 r. przez Centrum Stosunków Międzynarodowych i Biuro Parlamentu Europejskiego w Polsce we współpracy z ośrodkiem THINKTANK wzięli udział przedsiębiorcy, eksperci i przedstawiciele instytucji otoczenia biznesu. Dyskusja dotyczyła możliwości wykorzystania nowoczesnych narzędzi cyfrowych do przyspieszenia rozwoju gospodarczego Unii Europejskiej, w tym Polski.

CYFRYZACJA GOSPODARKI PO PANDEMII GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

2

Uczestników debaty przywitani dr Małgorzata Bonikowska, prezes CSM oraz Jacek Safuta, dyrektor Biura Parlamentu Europejskiego w Polsce. Wprowadzenie do dyskusji przedstawili Katarzyna Zajdel-Kurowska, dyrektor w Banku Światowym, Zbigniew Gajewski, Partner w THINKTANK oraz Piotr Mieczkowski, dyrektor generalny fundacji Digital Poland.

Destabilizacja światowej gospodarki

Katarzyna Zajdel-Kurowska podkreśliła, że prognozowanie gospodarcze jest obecnie wyjątkowo trudne. Trzeba brać pod uwagę znacznie więcej czynników niż wcześniej. Pandemia całkowicie zdestabilizowała gospodarkę światową, zaburzyła swobodę prowadzenia działalności gospodarczej, ograniczyła konsumpcję, zablokowała dotychczasowe kanały dystrybucji i rynki surowcowe. To wszystko przełoży się na znaczące pogorszenie kondycji światowej gospodarki w najbliższych latach.

Pandemia może też istotnie wpłynąć na trwający już od wielu lat na całym świecie proces cyfryzacji życia społecznego i gospodarczego. Praca zdalna oraz zdalne nauczanie w niespotykanej dotąd skali najprawdopodobniej przyspieszy tę transformację. Dodatkowo może to skutkować takimi zjawiskami jak na przykład renesans mniejszych miejscowości i małych miast, do których mogą się przenieść dużo większe niż dotąd grupy specjalistów wykonujących swoje zadania na urządzeniach mobilnych.

CYFRYZACJA GOSPODARKI PO PANDEMII GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

3

Zakłócenia w dostawach leków i surowców farmaceutycznych, sprzętu medycznego i środków ochrony prawdopodobnie skłonią wiele państw do podjęcia ich produkcji u siebie. W połączeniu z przyspieszoną digitalizacją i wzrostem otwartości na automatyzację i robotyzację procesów wytwórczych może to skutkować dużą dekompozycją dotychczasowego ładu gospodarczego.

Aspiracje Europy

Zbigniew Gajewski, ekspert THINKTANK, przedstawił stan debaty w sprawie regulacji sztucznej inteligencji w Unii Europejskiej. Na świecie trwa wyścig państw i regionów o jak najszybsze wdrożenie sztucznej inteligencji (SI) w gospodarce i sektorze publicznym, bo jej opanowanie ma być nowym napędem rozwojowym. Jednocześnie w Europie wysoki jest poziom społecznych obaw o negatywne skutki niekontrolowanego rozwoju SI. Dlatego europejscy liderzy dążą do stworzenia takich ram regulacyjnych, które byłyby barierą dla negatywnych scenariuszy w tej dziedzinie.

Dyskusja o regulacjach SI trwa w UE od kilku lat. Został w niej wypracowany ogólny konsensus, że sztuczna inteligencja powinna być ukierunkowana na człowieka, godna zaufania, etyczna i bezpieczna, czyli musi respektować prawa podstawowe. To podejście jest podstawowym założeniem Białej Księgi Komisji Europejskiej w sprawie sztucznej inteligencji, opublikowanej 19 lutego br. Jest to skierowany do konsultacji społecznych zbiór pomysłów i idei wyznaczających kierunki przyszłych zmian legislacyjnych.

CYFRYZACJA GOSPODARKI PO PANDEMII GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

4

Komisja Europejska proponuje tam dwa poziomy regulacyjne dla sztucznej inteligencji: obowiązkowy system oceny zgodności w odniesieniu do SI "wysokiego ryzyka" oraz dobrowolny system znakowania wszystkich pozostałych systemów SI. Ten pierwszy dotyczy rozwiązań mogących mieć największy wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi, takich jak ochrona zdrowia, energia, porządek publiczny czy transport. Muszą być one w pełni transparentne, identyfikowalne i gwarantujące nadzór człowieka. Instytucje nadzorcze muszą mieć możliwość testowania i certyfikowania danych wykorzystywanych przez algorytmy, tak jak się to dzieje podczas wprowadzania na rynek kosmetyków, samochodów czy zabawek. Dobrowolny system etykietowania dotyczyłby zaś zastosowań sztucznej inteligencji o niższym ryzyku.

We wcześniejszych etapach prac nad przyszłymi regulacjami UE dotyczącymi SI dominował pogląd, że należy wprowadzić zakaz stosowania technologii rozpoznawania twarzy w miejscach publicznych, za wyjątkiem ograniczonej liczby powodów, z których najważniejszym jest istotny interes publiczny. Jednak w „Białej księdze” Komisja zaprasza do szerokiej europejskiej debaty „na temat tego, jakie ewentualne okoliczności mogą uzasadniać takie wyjątki”.

Zbigniew Gajewski poinformował, że w dotychczasowej debacie o treściach Białej Księgi zainteresowane środowiska biznesowe wyrażają najczęściej obawę, że nadmierna i jednakowa ostrożność wobec wszystkich potencjalnych zastosowań SI byłyby barierą w jej rozwoju w UE. Nadmierne restrykcje mogą zniechęcać

CYFRYZACJA GOSPODARKI PO PANDEMII GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

5

przedsiębiorców do oferowania w Europie produktów i usług opartych na SI. To z kolei byłoby hamulcem dla procesu przyspieszenia transformacji cyfrowej europejskiej gospodarki, co jest zadeklarowanym celem Komisji. Organizacje pozarządowe i społeczne wyrażają zaś najczęściej poparcie dla zabezpieczeń zaprezentowanych w tym dokumencie.

Polska w cyfryzacyjnym ogniu

Piotr Mieczkowski przedstawił opinię swojego środowiska w sprawie tempa transformacji cyfrowej gospodarki polskiej. Jego zdaniem Polska robi w tej sprawie za mało, dlatego jesteśmy w końcówce wszelkich europejskich rankingów dotyczących innowacyjności i digitalizacji. Zbyt mało w tej sprawie robi też rząd i większość biznesu. Sektor publiczny niewystarczająco stymuluje rozwój start-upów technologicznych, nie składa zamówień u tych, które pracują nad nowymi rozwiązaniami.

Najbardziej zaawansowane cyfrowo są duże firmy, w tym banki i inne podmioty sektora finansowego. Sektor MSP cyfryzuje się w zbyt wolnym tempie. Słabym ogniwem jest też system edukacyjny, który niewystarczająco rozwija kompetencje cyfrowe dzieci i młodzieży oraz dorosłych Polaków. Jakkolwiek mamy w Polsce zdolnych programistów, to wielu z nich w poszukiwaniu ambitnych wyzwań wybiera pracę za granicą.

CYFRYZACJA GOSPODARKI PO PANDEMII GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

6

Rząd deklaruje, że chce ambitnego rozwoju sztucznej inteligencji i jej zastosowań w administracji w gospodarce, jednak nie idą za tym środki finansowe. Firmy zainteresowane rozwojem i wdrożeniami SI czekają więc na fundusze unijne w nowej perspektywie finansowej. Brakuje też realnych działań w sprawie połączenia wszystkich publicznych rejestrów cyfrowych w jedną platformę, jak ma to miejsce w Estonii.

W dyskusji uczestnicy debaty zwracali uwagę na brak realnej polityki rządowej w zakresie cyfryzacji gospodarki. Wiele firm rozwija się w tej dziedzinie bez oglądania się na programy państwa, jednak centralna koordynacja i wsparcie dla tego procesu mogłoby dać efekt synergii, na czym skorzystaliby wszyscy. Pan Wojciech Winogrodzki, przedsiębiorca z Podlasia, nie oczekuje od państwa bezpośredniej pomocy, tylko większej aktywności w obszarach jego kompetencji, w tym przyspieszenia i zwiększenia edukacji specjalistów. Jego zdaniem polskiej gospodarce brakuje obecnie 200 tys. informatyków, a cały system edukacji jest niedostosowany do potrzeb przemysłu 4.0.

Pani Paulina Rettinger z firmy pracującej nad aplikacjami dla pacjentów przewlekle chorych zwróciła uwagę, że brakuje w Polsce polityki w sprawie danych publicznych. Z tego powodu szpitale odmawiają ich udostępniania, nawet anonimowych, chociaż 96 proc. badanych pacjentów nie miałoby nic przeciwko. Opinii o niedostatkach w tym zakresie było więcej.

CYFRYZACJA GOSPODARKI PO PANDEMII **GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ**

7

Innym powtarzającym się problemem jest nadmiar biurokracji w instytucjach wyznaczonych do wspierania cyfryzacji gospodarki. Pan Sławomir Potasz z InMotion Labs opisał przykład odrzucenia przez NCBR z powodów proceduralnych wniosku jego firmy o dofinansowanie projektu, który okazał się rynkowym sukcesem. Pan Dominik Nowak z krakowskiej firmy Husarion produkującej autonomiczne roboty mobilne i sprzedającej je na całym świecie dodał, że nadmiar regulacji i biurokracji jest bolączką całej UE. To sprawia, że Europa nie nadąza za szybko rozwijającymi się technologicznie światowymi liderami: USA i Azją.

Opinie i rekomendacje

Część uczestników debaty odniosła się bezpośrednio do wątków omawianych w Białej Księdze UE. Dość zgodnie uważają oni, że w podejście Komisji Europejskiej do SI jest zbyt ostrożne i może to stać się główną przyczyną zapóźnienia Europy także i na tym polu. Jeden z nich stwierdził nawet, że Europa musi zdecydować, co będzie dla niej gorsze: upadek prywatności czy upadek całej gospodarki europejskiej. W wypowiedziach dwóch mówców pojawił się zgodny pogląd, że sugerowany w Białej Księdze brak zgody UE na rozwijanie algorytmów w tzw. black box-ach, podczas gdy na świecie 60-70 proc. prac badawczych tego właśnie dotyczy, jest przykładem niezrozumienia przez polityków europejskich wyzwań związanych z rozwojem SI.

W debacie pojawiły się też opinie, że w procesie cyfryzacji polskiej i europejskiej gospodarki są i pozytywne zjawiska. Pan Piotr Wika, dyrektor Gdańskiego Parku

CYFRYZACJA GOSPODARKI PO PANDEMII GŁÓWNE WYZWANIA I SCENARIUSZE DLA POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

8

Naukowo-Technologicznego stwierdził, że w jego regionie widoczne są szybkie postępy automatyzacji i cyfryzacji, zwłaszcza w obszarach badawczo-rozwojowych oraz w branży Life Sciences. Pan Piotr Marczuk z firmy Honeywell podkreślił, że w digitalizacji polskiej gospodarki, a zwłaszcza sektora MSP, pomogą inwestycje infrastrukturalne takich firm jak Google i Microsoft. Ta ostatnia ogłosiła właśnie plan zainwestowania 1 mld USD w budowę centrum danych, co jego zdaniem w ciągu 2 lat przyspieszy transformację cyfrową polskiej gospodarki.

W podsumowaniu debaty Pan Zbigniew Gajewski zaapelował do przedstawicieli biznesu, aby aktywnie brali udział w dyskusji o propozycjach regulacyjnych Komisji Europejskiej w sprawie sztucznej inteligencji. Tylko w ten sposób można bowiem wpływać na ich finalny kształt.

- 1) [Europejska Agenda Cyfrowa](#)
- 2) [Rezolucja Parlamentu: Zautomatyzowane procesy podejmowania decyzji: zapewnienie ochrony konsumentów i wolnego przepływu towarów i usług.](#)

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Mokotowska 1, 00-640 Warszawa t: +48 22 628 40 02

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH